

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Власенко В. М. (Суми, Україна), канд. іст. наук;
Звагельський В. Б. (Суми, Україна), канд. філол. наук;
Камберова Р. (Софія, Болгарія), канд. філол. наук;
Куліш А. М. (Суми, Україна), д-р юрид. наук;
Нестеренко В. А. (Суми, Україна), канд. іст. наук;
Світайло Н. Д. (Суми, Україна), канд. філософ. наук;
Пашин В. П. (Курськ, Росія), д-р іст. наук;
Петрищева Н. С. (Курськ, Росія), канд. іст. наук;
Рамач Я. (Новий Сад, Сербія), д-р іст. наук;
Хлопова І. Є. (Курськ, Росія), канд. іст. наук.

Видання рекомендовано до друку рішенням вченої ради юридичного факультету Сумського державного університету (протокол № 9 від 03.04.2014 р.)

Особистість, суспільство, держава: проблеми минулого і сьогодення : зб. матер. Міжнар. наук.-практ. конф. : у 2-х част. Ч. 2 : у 2-х томах (Суми – Курськ, 18 квітня 2014 р.) / ред. колегія : В. М. Власенко, В. Б. Звагельський, Р. Камберова та ін. – Суми – Курськ : Сумський державний університет, Південно-Західний державний університет, 2014. – Ч. 2, Т. 1. – 200 с.

До збірника увійшли наукові статті та повідомлення викладачів, студентів, вчених та аспірантів ВНЗ і наукових установ, виголошені в рамках Міжнародної науково-практичної конференції «Особистість, суспільство, держава: проблеми минулого і сьогодення» (Посвідчення УкрІНТЕІ № 861 від 9 грудня 2013 р.), присвячені актуальним питанням суспільно-гуманітарних наук.

На обкладинці: Перший у світі монументальний пам'ятник Тарасу Шевченку. Встановлений у жовтні 1918 р. у м. Ромнах на Сумщині. Скульптор І. П. Кавалерідзе.

© Сумський державний університет, 2014

© Південно-Західний державний університет, 2014

РЕГІОНАЛЬНИЙ РІВЕНЬ МІЖНАРОДНОЇ СПІВПРАЦІ УКРАЇНИ (НА ПРИКЛАДІ СУМСЬКОЇ ОБЛАСТІ)

Для успішності зовнішнього співробітництва високий міждержавний рівень стосунків обов'язково має підкріплюватися ще й міжрегіональними ініціативами. Міжнародна співпраця за участю обласних державних адміністрацій України та відповідних органів влади регіонів-партнерів інших держав у межах компетенції, визначеної національними законодавствами, має винятково важливе значення у становленні й поглибленні соціальних, науково-технічних, природоохоронних, культурних та інших відносин з іноземними країнами.

На Сумщині постійно проводиться активна діяльність у різноманітних сферах, спрямована на розвиток міжнародного співробітництва. Як приклад, тільки в січні-червні 2013 року відбулися близько 40 заходів різного характеру, в рамках яких проведені офіційні трансакції керівництва області з іноземними посадовими особами.

Область протягом першого півріччя 2013 року відвідали делегації та окремі високі гості з 20 країн світу, а саме: Азербайджану, Болгарії, Польщі, Японії, Білорусі, Іраку, Італії, Казахстану, Китаю, Литви, Німеччини, Нігерії, Молдови, Російської Федерації, США, Туреччини, Танзанії та інші.

З метою презентації економічного потенціалу Сумської області на міжнародних заходах у січні-червні представники регіону взяли участь у: виставці-ярмарку «Хрещенський ярмарок-2013» (м. Свобода, РФ); 78-ій Міжнародній аграрній виставці «Зелений тиждень-2013» (м. Берлін, Німеччина); засіданні Сумсько-Курської робочої групи та Ради євро регіону «Ярославна» (м. Суми); візиті до міста Белгород (РФ); візиті до міста Лондон (Великобританія); засіданні круглого столу «Україна-Азербайджан – стратегічне партнерство на рівні регіонів» (м. Суми); візиті до міста Барселона (Іспанія); візиті до міста Банська Бистриця (Словаччина) тощо [1].

Сумщина стрімко розвиває відносини в соціально-економічному напрямку з Данією, зокрема демонструє нові підходи у роботі з іноземними інвесторами з цієї країни за принципом «єдиного інвестиційного вікна» та працює над створенням сприятливих умов для ведення їхнього бізнесу на теренах області [2].

Відбувається співпраця з Тяльшайським повітом Литовської Республіки та Любузьким воєводством Республіки Польща у торговельно-економічному, науково-технічному і культурному співробітництві. Про це свідчать угоди про співробітництво, підписані областю та повітом і воєводством у 2006 та 2007 рр.

Стійкі контакти напрацьовуються навіть на рівні окремих міст. В рамках II Конгресу Ініціатив Східної Європи, який відбувся в Польщі у жовтні 2013 року мер міста Суми Геннадій Мінаєв і мер міста Люблін (Польща) Кшиштоф Жук підписали Угоду про співпрацю між двома територіальними одиницями та їх громадами [3].

Для зовнішньої торгівлі Сумщини зараз характерним є незначне зниження експорту товарів, спричинене посткризовою ситуацією в постачаннях основної товарної групи – продукції машинобудування, та зростання імпорتنих надходжень для хімічної промисловості.

За січень-червень 2013 року зовнішньоторговельний оборот області товарами склав 725,1 млн. дол. США і зменшився на 13% в порівнянні з відповідним періодом 2012 року (833,8 млн. дол. США). Експорт склав 390,8 млн. дол. США, що на 24,7% менше, ніж у січні-червні 2012 року, імпорتنі надходження склали 334,3 млн. дол. США і збільшились на 6,1%.

Сальдо зовнішньої торгівлі області товарами позитивне і становить 56,5 млн. дол. США (у січні-червні 2012 року – 203,8 млн. дол. США). Коефіцієнт покриття експортом імпорту по товарах складає – 1,2 (у січні-червні 2012 року – 4,0).

Зовнішньоторговельні операції здійснювались з партнерами із 88 країн світу. Експортувались товари до 67 країн, імпортувались – із 70. Найбільші обсяги у сфері зовнішньої торгівлі були спрямовані до РФ (54,1%), Німеччини (17,6%), Білорусії (8,0%), Австрії (4,7%), США (4,1%), Китаю (3,5%), Туреччини (2,8%) [1].

Росія і надалі залишається основним партнером Сумської області. Країни Європейського Союзу другі за обсягами споживання товарів області після країн СНД.

Головними партнерами у зовнішній торгівлі серед країн ЄС є Німеччина, Румунія, Іспанія, Італія, Данія, Польща, Литва. На ці країни припадає більше половини загального експорту до ЄС.

Якщо розглянути товарну структуру експорту до європейський країн, то найбільше виробники області постачали на ринки цих країн хімічної продукції, продукції машинобудування, деревини та виробів з неї, взуття. Одночасно з країн ЄС до області

найбільше завезено готових харчових продуктів, продукції машинобудування, недорогоцінних металів та виробів з них, полімерних матеріалів, пластмаси та каучуку.

Таким чином, Сумська область активно розвиває міжрегіональне співробітництво з багатьма регіонами країн світу з метою розбудови взаємовигідних економічних, науково-технічних, культурних та інших відносин. Сумщина прагне зарекомендувати себе надійним партнером, залучити інвестиції та відкрити нові горизонти для реалізації спільних ініціатив та проєктів.

---

1. Міжнародне співробітництво Сумської області у 2012 році та I півріччі 2013 року // Сайт Департаменту економічного розвитку і торгівлі Сумської обласної державної адміністрації [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://gue.sm.gov.ua/images/docs/zov_diyal/Mizhnarodne_spivrob_Sum_obl_2012_I-2013.docx.

2. Налагоджуємо партнерські стосунки // Офіційний сайт Сумської державної адміністрації [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://state.gov.sumy.ua/2011/12/15/nalagodzhumo_partnersk_stosunki.html.

3. *Семеніста О.* Сумський «вагончик» приєднали до європейського «поїзда» // Муніципальний інформаційний портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.sumy.ua/index.php?newsid=37907>.

ЛОГВИНЕНКО О.М.

ЧОРНОМОРСЬКИЙ РЕГІОН: ГЕОПОЛІТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ І РОЗТАШУВАННЯ, ВИКЛИКИ І ЗАГРОЗИ

Регіон Чорноморського басейну завжди грав істотну роль в європейській політиці. Так, відомий український письменник і політолог Ю.Липа в своїй праці «*Чорноморська доктрина*» зазначав, що Чорне море і країни, що знаходяться в його басейні утворюють такий геополітичний простір, який можна порівняти з фортецею. Ядром цієї фортеці є Чорне море, а Україні автор відводив роль стін та інтер'єру Чорноморської фортеці, без яких її існування просто неможливе. Він також зазначав, що Україна, як невід'ємна ланка Чорноморського регіону автоматично стає невід'ємною частиною саме європейського геополітичного простору, що утворює геополітичний шлях схід-захід [1, с.11-12].

Важливість Чорноморського регіону в контексті європейської та глобальної безпеки підкреслювали не лише українські дослідники. Так, відомий геополітик Х.Маккіндер надавав неабиякого значення басейну Чорного моря і називав цей регіон «*хартлендом*» (Серцем землі). Його геополітична концепція зазначала, що той, хто володіє «*хартлендом*» – володіє Євразією, та в кінцевому рахунку, володіє світом [2].